

PVDA-POLITICUS JAN PRONK HAD ALS MINISTER VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING REGELMATIG NAUW CONTACT MET PRINS CLAUS, DIE IMMERS BIJZONDER ADVISEUR VAN HET MINISTERIE WAS.

Wijze Prins

Claus was bedachtzaam en betrokken. Hij vatte zijn werk in het kader van de ontwikkelingsamenwerking niet licht op. Hij was er altijd. Er werd naar hem geluisterd, niet vanwege zijn positie, maar omdat hij wat te melden had.

Zijn boodschap was niet altijd makkelijk. 'Ontwikkelingshulp blijft nodig, maar anders', was stevast zijn conclusie. 'Ontwikkelingsamenwerking leidt in de meeste gevallen tot grotere afhankelijkheid in plaats van meer zelfstandigheid. Het is neokolonialisme met de beste bedoelingen. Men wordt niet ontwikkeld, men ontwikkelt zichzelf.' Met dit soort stellingen hield prins Claus zijn gesprekspartners alert. Hij onderbouwde zijn betoog met kennis van zaken, luisterde goed naar de argumenten van zijn gesprekspartners, riposteerde vlijmscherp. Niets sprak vanzelf.

Hij ging altijd uit van de cultuur van de partner. Allereerst dient de 'taal' van de Afrikaan te worden gesproken. Het is aan hen te kiezen welke elementen van de westerse technologie en van de westerse rationaliteit zij willen overnemen, om deze aan te passen aan het weefsel van de eigen samenleving. 'Zonder eerbied en vertrouwen in de eigen cultuur en tradities is vooruitgang moeilijk te verwezenlijken.' Maar, zo stelde hij, dat houdt verandering niet tegen. Culturen werken op elkaar in en veranderen daardoor. Mits zij een open karakter dragen. Dat leidt tot spanning, maar die kan verrijkend werken, voor samenlevingen en voor ieder persoonlijk. 'Ook voor mijzelf', voegde Claus daar aan toe. 'Ieder van ons is geprogrammeerd door zijn of haar milieu en opleiding, en dat brengt oogkleppen met zich mee.' De programmering van je afschudden, dat was de aanpak die prins Claus zelf altijd zocht in de gesprekken.

Door voortdurend nieuwe vragen te stellen wilde hij voorkomen dat beleid zou doorschieten. Wat hij te berde bracht, was altijd verrassend, onverwacht. Meer dan eens zette hij zijn gesprekspartners op het verkeerde been. Dat was zijn methode om het goede spoor te houden. Hij heeft mij geholpen stelselmatig stil te staan bij de vraag of we op de juiste weg waren.

Prins Claus leerde Europeanen zichzelf te beschouwen met de ogen van een Afrikaan. Zo had hij Nederlanders geleerd zichzelf te zien met de ogen van een Duitser. En hij heeft Duitsers geleerd hoe Nederlanders naar hen keken. Hij liet hen zien dat het mogelijk was van dat rare, eigengereide Nederland te houden. Dat was van onschatbare betekenis, wederzijds.

Bij het overlijden van prins Claus zei Huub Oosterhuis dat de prins altijd had vastgehouden aan het begrip solidariteit, ook toen het leek alsof niemand zich daar nog iets bij kon voorstellen. Daarin was Claus consistent, onafhankelijk van de tijdgeest. Dat had te maken met loyaliteit. Dat was het woord dat hij zelf prefereerde. Een passend begrip in een wereld gekenmerkt door spanningen tussen naties en culturen. Een passende houding in de multiculturele samenleving, in de wereld als geheel en binnen afzonderlijke naties, zowel in Afrika als in Europa. Loyaliteit is per definitie duurzaam. Maar ook pluriform. Prins Claus liet zien dat een mens verschillende loyaliteiten kan hebben: Europeaan, wereldburger en Nederlander. Er kwamen andere loyaliteiten bij, persoonlijke en politieke. Dat ging allemaal niet vanzelf, maar hij deed het. Hij was, tot het eind toe, meer bezig met zijn omgeving en de wereld dan met zichzelf. Hij was een wijze prins.

Jan Pronk

SERVICE

Klantenservice Voor vragen over opzeggen, bezorgen, betaling, wijzigingen, welkomstgeschenken en artikelen. Telefoon: 088-55 00 126 (ma t/m vrij 9-21 uur, za 10-14 uur). Internet: www.sanomamedia.nl/klantenservice. Post: Sanoma Media Netherlands, afdeling Klantenservice, postbus 75, 2400 AB Alphen aan den Rijn. Adreswijzigingen dienen drie weken voor verhuizing bij ons bekend te zijn. Beëindigen van het abonnement kan tegen het einde van de eerste abonnementsstermijn, door uiterlijk een maand voor verschijnen van het eerste nummer van de nieuwe abonnementsstermijn bij Sanoma Media op te zeggen. Na de eerste abonnementsstermijn kan het abonnement met inachtneming van de opzegtermijn van een maand worden beëindigd.

Advertentieverkoop Sanoma Media Netherlands BV, www.sanomamedia.nl, Simone Megens, simone.megens@sanomamedia.nl, tel. 023-556 56 23.

Op cd bestelt u via Loket aangepast-lezen, tel. 070-3381 500, optie 2.

Bewaarband Voor € 13,35 (inclusief verzendkosten) te bestellen via tel. 088-55 00 126

(ma t/m vrij 9-21 uur, za 10-14 uur) of via www.vorsten.nl/bewaarband

Distributie in België Sanoma Magazines Belgium, Telecomlaan 5-7, 1831 Diegem, tel. 02/7762233.

Syndication Vorsten Royale is available for International Licensing and Syndication. For more information please email licensingandsyndication@sanomamedia.nl or call Mrs. Ely Goodall: + 31(0)23 556 4662.

Uitgeverij Vorsten Royale is een uitgave van Sanoma Media Netherlands BV. Lid Notu, ISSN 0165-6717.

Abonneren Nederland Bel 088-55 00 126 (ma t/m vrij 9-21 uur, za 10-14 uur). Ga naar de website abonnement.vorsten.nl of vul de bon in dit blad in.

Abonneren buitenland In België: neem contact op met Sanoma Magazines Belgium, Telecomlaan 5-7, 1831 Diegem, telefoon: 02/3092913. Wilt u een abonnement afsluiten voor een adres buiten Nederland of België? Bestel dan telefonisch via +31 88 55 00 250 (ma t/m vrij 9-21 uur, za 9.30-14 uur) of ga naar www.zester.nl/buitenland

Abonnementsprijzen Vorsten Royale verschijnt 13x per jaar. De abonnementsprijs in Nederland is € 82,55 per jaar (acceptgiro/FINBOX) of € 79,95 (automatische incasso). Per halfjaar betaalt u € 46,30 (acceptgiro/FINBOX) of € 43,70 (automatische incasso). Het abonnementsgeld voor Vorsten Royale wordt standaard per jaar vooruit betaald. Een andere betaaltermijn of betaalwijze is mogelijk en indien gewenst aan te geven via onze klantenservice. In België: vraag de voordeligste abonnementsvoorwaarden voor Vorsten Royale aan bij Sanoma Magazines Belgium, telefoon: 02/3092913, fax: 02/7762233, of surf naar www.aboshop.be

Prijzen en voorwaarden Het abonnementsgeld dient vooruit te worden voldaan. Bij niet tijdige betaling worden herinneringskosten in rekening gebracht. Een abonnement geldt voor de opgegeven periode en wordt nadien – behoudens opzegging – automatisch verlengd met een periode van maximaal één jaar. Opzegging van het abonnement dient uiterlijk zes weken voor verschijning van het laatste nummer van de abonnementsstermijn te gebeuren. Prijswijzigingen voorbehouden. Kijk voor bezorgadressen buiten Nederland op www.klantenservice.sanomamedia.nl

Bezorgvragen Bel 088-55 00 126 (24 uur per dag, 7 dagen per week). Reeds verschenen nummers kunnen tot zes edities terug worden nabesteld.

Premies en handelsartikelen Helaas is de bestelling van handelsartikelen vanuit landen buiten Nederland niet mogelijk. Voor alle premies/aanbiedingen/acties in Nederland geldt: zolang de voorraad strekt.

Leesportefeuille Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is opname van Vorsten Royale in een leesportefeuille niet toegestaan.

Privacy Sanoma Media Netherlands BV, de uitgever van Vorsten Royale, legt van haar abonnees en klanten in het kader van haar dienstverlening gegevens vast. De verantwoordelijke voor de gegevensverwerking is Sanoma Media Netherlands BV, Capellalaan 65, 2132 JL Hoofddorp. In overeenstemming met de WBP is de verwerking aangemeld bij het College Bescherming Persoonsgegevens te Den Haag. Deze gegevens worden gebruikt ter uitvoering van de overeenkomst en om abonnees en klanten te informeren over relevante producten en diensten van Sanoma Media Netherlands BV. Indien u daar toestemming voor heeft gegeven, kunnen de gegevens ook worden gebruikt door onze groepsmaatschappijen en door zorgvuldig geselecteerde organisaties om abonnees en klanten te informeren over relevante aanbiedingen betreffende producten en diensten. Als u op deze informatie geen prijs meer stelt, dan kunt u dit schriftelijk doorgeven aan: Sanoma Media Netherlands BV, Klantenservice, Postbus 1865, 2130 JG Hoofddorp, onder vermelding van 'privacy' of per e-mail: privacy@sanomamedia.nl

Voor de Belgische lezers Uw gegevens worden opgenomen in het adresbestand van Sanoma Magazines Belgium, Telecomlaan 5-7, 1831 Diegem, om uw aanvraag te beantwoorden en om u informatie over onze producten toe te sturen. Ze worden ook opgenomen in het adresbestand van WDM (Researchdreef 65, 10170 Brussel) om u informatie over de producten van WDM toe te sturen. Indien u niet wenst dat uw gegevens voor direct marketing gebruikt worden, contacteer Sanoma. Sanoma en WDM kunnen uw gegevens aan derden (zoals commerciële partners) overmaken voor direct marketing, tenzij u zich hiertegen verzet. U kunt uw gegevens steeds raadplegen, verbeteren of laten schrappen in het bestand van Sanoma en/of WDM.

© 2012 Sanoma Media Netherlands BV Niets uit deze uitgave mag geheel of gedeeltelijk worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar worden gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever sluit iedere aansprakelijkheid voor schade als gevolg van druk- en zetfouten uit.

Leveringsvoorwaarden Levering van tijdschriften en levering en verkoop van Premies en Handelsartikelen geschiedt volgens de Leveringsvoorwaarden Abonnementen, Welkomstgeschenken en Artikelen. U kunt die vinden op www.klantenservice.sanomamedia.nl. U kunt ze ook schriftelijk opvragen bij: Sanoma Media Netherlands BV, Postbus 1865, 2130 JG Hoofddorp.